

Számunk: 894/1961.

Előadó: dr. Matli K.

és telefonszáma: 301. má.

Tárgy:

Eln. 26/1962

NEHÉZIPARI MINISZTERIUM
BUDAPEST V. MARKÓ UTCA 16
TELEFON: 115-400, 114-250, 125-370, 314-300

T A S N Á D I EMIL elvtárs,
az Országos Találmányi Hivatal
elnöke részére

B u d a p e s t .

Számuk:

Előadójuk:

Melléklet: 1 db.

Z. Puntai z.

Krammich

Tárgy: Az újítások és találmányok népgazdasági eredményének méréséről és elszámolásáról szóló utasítástervezet véleményezése.

Az újítások és találmányok népgazdasági eredményének mérését és elszámolását szabályozó 14/1955./VIII.20./P.M. számú rendeletnek a nehézipar területén történő végrehajtására a mellékelt utasítástervezet készült.

Kérem Elnök Elvtársat, hogy a tervezettel kapcsolatos egyetértéséről - esetleges észrevételeiről - 1962. március 24-ig tájékoztatni sziveskedjék.

Budapest, 1962. március 13.

/Zavadzky Jenő/
az Igazgatási Főosztály vezetője

Magyar Országos
Levéltár

XIX-A-9-a-26-1962 (4-d)

NEHEZIPARI MINISZTERIUM
Igazgatási Főosztály
Budapest. V.,
Markó u. 16.

Eln. 26/1962.

894/1961.

dr. Krasznay

Az újítások és találmányok népgazdasági eredményének méréséről és elszámolásáról szóló utasítás-tervezet véleményezése.

2.IV.27.

Fenti tárgyú tervezettel kapcsolatban az alábbi észrevételeket teszem:

- 1./ A 6.§. végére javasolom az alábbi kiegészítés beiktatását:
"Ha a korábban előállító vállalat szűkitett önköltsége nem állapítható meg, a megtakarítást a netto termelői ár alapján kell kiszámítani."
- 2./ A 8.§. világosabb szövegezését javasolom az alábbiak szerint:
"A megvalósítás utáni árváltozást - bekövetkezéséből számítva - mind a bázisidőszak adatainak, mind az újítás bevezetése utáni tényleges adatok megállapításánál figyelembe kell venni."
- 3./ A 15.§-ban foglaltakkal nem értek egyet, mert a 16/1961. /X.14./P.M.sz.rendelet 7.§-a kifejezetten leszögezi, hogy új cikk esetében az árjövahagyás alapját képező teljes önköltség képezi a díjazás alapját. A tervezetnek vonatkozó rendelkezése tehát az alaprendelettel ellentétes.
- 4./ A 16.§. a./ pontjának megszüvegezését a következőképpen javasolom:
"Beruházási megtakarításra vonatkozó újítások mint ilyenek csak abban az esetben vehetők figyelembe, ha a beruházás a tervben szerepel és jóváhagyást nyert."
Ilyen szövegezés mellett ugyanis kitűnik, hogy a tervben nem szereplő, illetőleg jóvá még nem hagyott beruházással kapcsolatban is lehet újítást benyújtani, csupán a népgazdasági eredmény megállapításánál nem lehet a beruházási újításokra megállapított szabályokat alkalmazni.
- 5./ A 19.§-ban foglaltakat jelenleg ellenzem, figyelemmel arra, hogy azok ellentétesek az alaprendelet vonatkozó részével.

Tasnádi Emil
/: Tasnádi Emil :/
az O.T.H. elnöke

1961.

Ujitások és találmányok népgazdasági eredményének
mérése és elszámolása.

Az ujitásokról és találmányokról szóló 29/1959/V.10 Korm. sz. rendelet 37. §.-ban foglalt felhatalmazás alapján az ujitások és találmányok népgazdasági eredményének méréséről és elszámolásáról rendelkező 16/1961..X.14.P.M. sz. rendelet /a továbbiakban: R/ végrehajtására - az OTH elnökével egyetértésben - az alábbiakban intézkedem:

R 1.§-hoz:

1.§. Ha az ujitás gazdasági kihatásai egészben vagy részben más vállalatnál /szervnél/ jelentkeznek, a megvalósító vállalat köteles a népgazdasági eredményre vonatkozó alapadatokat is feltüntető kalkulációt, műszaki becslést az érintett vállalatától, /szervtől/ az ujitás elbírálását megelőzően bekérni.

R 3.§-hoz:

2.§. Az előző egy év mennyiségi átlagát nem lehet összehasonlítási alapként figyelembe venni abban az esetben, ha az ujitás megvalósítását megelőző egy éven belül bevezetett műszaki intézkedés, korábbi ujitás vagy egyéb ok miatt az összehasonlítás alapját képező önköltség lényegesen változott. Ilyenkor a megelőző egy év x./ negyedévének mennyiségi átlagát kell az ujitás megvalósításának időpontjában érvényes áron összehasonlítási alapként figyelembe venni, az eltérést azonban a kalkulációban, illetve a megvalósítási szerződésben indokolni kell.

3.§. Ha az előszámításnál a népgazdasági eredmény teljes egészét vagy ennek egy részét műszaki becsléssel állapították meg és a tényleges népgazdasági eredménynek ez a része könyvelésileg a tárgyi időszakban sem mutatható ki, az utószámításnál a műszaki becslést is figyelembe kell venni, az ujitás évében bekövetkezett változásoknak megfelelően.

R 4.§-hoz:

4.§. Különösen felelős

a főmérnök: az ujitási javaslat következtében jelentkező népgazdasági eredmény kimutatására vonatkozó kalkulációk elvek meghatározásáért, valamint a műszaki becslésnél figyelembe vett adatok helyességéért;

Főkönyvelő: az ujitások népgazdasági eredményeinek előszámításával kapcsolatos alapbizonylatok alakja és tartalmi kétségeinek meghatározásáért, a népgazdasági eredményt kimutató kalkulációk számszerűségéért és a helyes árak használatáért /pl. vásárolt anyag esetében forgalmi adó nélküli ár./

x./ leghaladottabb

R 6. §-hoz:

5.§. Ha közvetlenül az ujitás eredm. nyeként üzemi általános költségmegtakarítás nem jelentkezik megtakarításként csak a közvetlen költségekben létrejött eredményt lehet figyelembe venni.

6.§. Ha a megtakarítás a korábban beszerzett anyag, ill. félkész-termék vállalkozaton belüli előállításából származik, a népgazdasági eredmény kiszámításánál összehasonlítási alapként a terméket korábban előállító vállalat u.n. szűkitett önköltségét kell figyelembe venni. /Közvetlen anyag- és bérköltség, anyagi gazdálkodási költség, gyártási különköltség, üzemi általános költség, selejtvesztésesség./ Ehhez az értékhez kell viszonyítani a vállalkozaton belül, az ujitás következtében előállított termék hasonló módon szűkitett önköltségét. *Ha a vállalkozat önköltségét nem állapította meg, a megtakarítást a melles termékeiről is alapján kell kiszámítani.*

7.§. Ha az ujitás bevezetése előtti időszak önköltségében alkalmazott ár hatósági intézkedés következtében megváltozna, a bázis-időszak számításait az árváltozásnak megfelelően módosítani kell és az így kialakított /korrigált/ adatok alapján kell a megtakarítást kiszámítani.

8.§. A gazdasági évek közötti áthúzódó ujitásokat az árváltozások hatásának kiküszöbölése érdekében mind a termelt mennyiség, mind az egységre eső megtakarítás szempontjából szakaszolni kell és ennek megfelelően az árváltozások kihatásait mind a bázisidőszak, mind a tényleges adatok beállításánál figyelembe kell venni. Hasonló szakaszolás szükséges évközi árváltozás esetén is.

9.§. A megtakarítást egységre vonatkoztatva természetes mértékegységben és forintban is meg kell határozni.

10.§. Anyaghelyettesítésből származó megtakarítás esetén mind a bázis, mind pedig a tárgyidőszakban forgalmi adó nélküli /netto termelői/ anyagárakat kell alkalmazni.

11.§. Ha a munkabér költségmegtakarítás időbérben foglalkoztatott dolgozóknál jelentkezik, azt népgazdasági eredményként számításba venni csak az esetben lehet, ha a javaslat következtében létszámszükséglet csökkentés vagy létszám átcsoportosítás következik be.

12.§. Ha az ujitás megvalósítása érdekében beállított berendezés felújítást igényel, eredményrontó hatásként, a felújítási összegnek a felújítási ciklusidő alapján a számítási időszakokra eső részét kell figyelembe venni, mint egyszeri ráfordítást. /Pl. az ujitás érdekében beállított szállítószalag felújítási költsége 50.000.- Ft. A szállítószalagot 5 évenként kell felújítani. Eredményrontó hatásként csak 10.000.- Ft-ot kell számításba venni./

13./ Amennyiben az ujitás megvalósításához a vállalat által beszerzett berendezés könyvjóváírás útján kerül átvételre, eredményrontó tényezőként nem a könyvjóváírás szerinti, hanem az állóesz-

A 8. § helyett az alábbi javaslat: A megvalósítás után bekövetkező árváltozást - bekövetkezéséig számításba - mind a bázisidőszak adatainak mind a tényleges adatok megállapításánál figyelembe kell venni.

Magyar Országos Lovas Szövetség

XIX - A - 9. a - 26 - 1962 (7. d.)

köz brutto /új, eredeti/ értékének megfelelő leirási hányadát kell figyelembe venni. Ennek érdekében az állóeszköz brutto termelői ár szerinti értékelését kell elvégezni és ezt az ujitási okmányokban /kalkulációban/ fel kell tüntetni.

14.§. Egyéb ráfordítások esetén csak az u.n. szűkitett /7.§./ önköltséget kell figyelembe venni, eredményrontó hatásként.

R 7.§-hoz:

15.§.

Az árjövahagyás alapját képező önköltséget kell az ujitás díjalapjaként figyelembe venni a megvalósítástól számított azon időpontig, amíg a terméket ezen önköltségi árnak megfelelő szinten vagy ennél magasabb költségszinten állítja elő a vállalat. Amennyiben a tényleges önköltség az árjövahagyás alapját képező önköltségnél alacsonyabb szintre csökken, ezen időponttól a tényleges /alacsonyabb/ önköltség figyelembevételével kell a díjalapot kiszámítani.

R 10.§-hoz:

16.§.

A R 10.§./1/bekezdésében meghatározott népgazdasági eredmény kimutatását az alábbiak szerint kell elvégezni:

- a./ Beruházási megtakarításokra vonatkozó ujitások csak abban az esetben vehetők figyelembe, ha a beruházás a tervben szerepel és jövahagyást nyert.
- b./ A megtervezett brutto költségek és a javasolt megoldás szerinti tényleges brutto költségek egybevetését csak akkor lehet elvégezni, ha azonos szintű beruházási okmányok összehasonlítása következtében jelentkezik a megtakarítás. Pl. beruházási programban az ujitással érintett objektum 2.000 ezer forinttal szerepel. Az ujitás következtében végrehajtott módosításra készített kiviteli terv^x és a beruházási program közötti különbség nem képezheti a népgazdasági eredmény alapját, mert a beruházási program csak becsült bekezdési összeget tartalmaz. Ilyenkor a népgazdasági eredményt a Beruházási Bank bevonásával, műszaki becslés alapján kell megállapítani.
- c./ Amennyiben a tervezett brutto költségek és a javaslat megvalósítása esetén várható brutto költségek összehasonlításakor csak vállalati szinten jelentkezik megtakarítás, de az népgazdasági eredménnyel nem jár, a javaslatot ujitásként elfogadni nem lehet. Pl. a kábelfektetéshez szükséges csatorna saját rezsiben való elkészítését javasolja az ujitó. A kivitelezési

x. szerinti brutto költség 1500 eFt. Ez esetben a kiviteli terv

költségvetés szerint $1m^3$ árok kiásása 50.- Ft, a saját rezsiben végzett munka esetén ugyanez 25.- Ft/ m^3 -be kerül. Az így létrejött megtakarítás azonban csak az alkalmazott rezsikulcs különbségéből adódik, tényleges munkabér, anyag, stb. megtakarítás nem jelentkezik, népgazdasági eredménye tehát a javaslatnak nincs, így azt ujitásként elfogadni nem lehet.

d./

Ha az ujitás következtében megvalósított megoldás a jóváhagyott beruházási okmányokban eredetileg tervezett berendezésnél alacsonyabb értékű, a tervezett bruttó költséget az értékkülönbséggel csökkenteni kell és az így kapott összeget kell a népgazdasági eredmény megállapításakor szembeállítani a javasolt megoldás szerinti tényleges bruttó költséggel. /pl. a termelési kapacitás bővítése érdekében a jóváhagyott beruházási okmányok alapján új gép beállítását tervezik 8000 eFt költséggel. Az ujitás következtében a kívánt kapacitásnövekedést a meglévő berendezés bővítésével és felújításával el lehet érni, 2000 eFt ráfordítással. A bővítés és felújítás után a berendezés becsült műszaki értéke a tervezett új berendezés értéke 80 %-ának felel meg, a 8000 eFt költséget tehát 20 %-kal csökkenteni kell és az így kapott 6400 eFt összeget szembeállítva a ténylegesen felmerült 2000 eFt költséggel kapjuk meg az ujitási díjalapot képező megtakarítás összegét, a 4400 eFt-ot.

e./

Ha a R 10. § /1/ bekezdésében meghatározott módon kimutatott beruházási költségmegtakarítás több éven keresztül jelentkezik, az ujitási díj alapját képező népgazdasági eredményt is az üzemszerű megvalósítástól számított egy évi időtartamra kell kimutatni. Pl. a jóváhagyott beruházási okmányok három épület beruházására vonatkoznak. Az ujitás következtében az alapozásnál épületenként 50-50 eFt megtakarítás jelentkezik. Az első évben csak egy épület alapozását fejezik be, míg a második évben a másik két épület alapozása is elkészül. Az első évre eső népgazdasági eredmény 50 eFt, míg a második év eredménye alapján az ujitót további 50 eFt után díjkiegészítés illeti meg, mivel ennek az évnek népgazdasági eredménye kedvezőbb, 100 eFt.

f./

Ha a bázissal szemben az ujitás szerinti kivitelezés következtében az ujitástól független okok miatt a kiviteli költség emelkedik, ezzel arányosan a bázis-költségvetést is módosítani kell.

17. §.

Az R 10 § /2/ bekezdésében szereplő megtakarítást csak az esetben lehet díjalapként számításba venni, ha ezen eredmény az üzemszerű megvalósítás keltétől számított 1, illetőleg 2 éven belül jelentkezik.

R 12 §-hoz:

18. §.

Az utékszámításokat az R 12. §-ában foglaltakon túl el kell követelni mindazon esetekben, amikor a megvalósítási szerződés értelmében találmányi díj folyósításához az szükséges.

R 13.§-hoz:

19.§.

Folyamatban lévőknek azokat az ujitási ügyeket kell tekinteni, melyeknél a megvalósítási szerződéseket a R hatálybalépéséig: 1961. okt óber 14. napjáig még nem kötötték meg.

2

Számunk:894/1961.....

Előadó:Dr. Matli K.

és telefonszáma:301. má.

Tárgy:

NEHÉZIPARI MINISZTERIUM

BUDAPEST V. MARKÓ UTCA 16

TELEFON: 114—250, 115—400, 125—370, 314—300

T a s n á d y Emil elvtárs,
az Országos Találmányi Hivatal
elnöke részére

B u d a p e s t

Számuk: Eln. 26/1962.

Előadójuk:

Melléklet: 1 db.

P. Matli
K. Matli

Tárgy: Utasítástervezet az ujitások és találmányok népgazdasági
eredményének méréséről és elszámolásáról.

Az ujitások és találmányok népgazdasági eredményének méréséről és elszámolásáról szóló 16/1961./X.14./PM. számú rendelet végrehajtására készült és az Országos Találmányi Hivatallal egyeztetett utasítástervezetet mellékelten megküldöm és kérem Elnök Elvtársat, hogy egyetértéséről vagy esetleges észrevételéről tájékoztatni szíveskedjék.

Elnök Elvtárs tájékoztatására közlöm, hogy az egyeztetés során az Országos Találmányi Hivatal a tervezet 15.§-ával nem értett egyet. A vitatott rendelkezés lényege az, hogy új cikk bevezetésére irányuló ujitás esetén az árjövahagyás alapját képező önköltséget az ujitási díj alapjaként csak addig kell figyelembe venni, amíg a terméket ezen önköltségi árnak megfelelő szinten vagy ennél magasabb költség szinten állítják elő. Ha a tényleges önköltség az árjövahagyás alapját képező önköltségnél alacsonyabb szintre csökken, ezen időponttól a tényleges önköltség figyelembevételével kell a díj alapot kiszámítani.

A Pénzügyminisztérium az utasítástervezet fenti rendelkezésével - a nehézipar, de különösen a vegyipar sajátos helyzetére tekintettel - egyetértett.

Az Országos Találmányi Hivatalnak az egyeztetés során elfoglalt álláspontja az volt, hogy a tervezett rendelkezés ellentétes a 14/1961./X.14./PM. számú rendelet 7.§ /2/ bekezdésével. A Pénzügyminisztérium álláspontjával egyező véleményem szerint a vitatott rendelkezés nem áll ellentétben a hivatkozott pénzügyminiszteri rendelettel, hanem azt a hatálya alá tartozó terület igényének megfelelő részletesebb szabályozással kiegészítve rendeli alkalmazni.

A vegyipar területén az árjövahagyás alapját képező önköltséget általában a kísérleti gyártás adatai alapján határozzák meg. A kísérleti gyártás az ujitó javaslata alapján folyik, amelynek ez által az önköltséget lényegében meghatározó szerepe van. A tapasztalatok szerint már pár hónapos üzemszerű gyártás után is jelentős mértékben csökken az új termék önköltsége, ez azonban már nem az ujitási javaslat, hanem az üzemszerű gyártás folytán következik be. Amíg a tervezett rendelkezés célja részben az, hogy az ujitót a leggazdaságosabb javaslat benyújtására ösztönözze, a rendelkezés hiányában az ujitók minél magasabb önköltségű új cikk gyártásában lesznek ér-

Magyar Országos
Levéltár

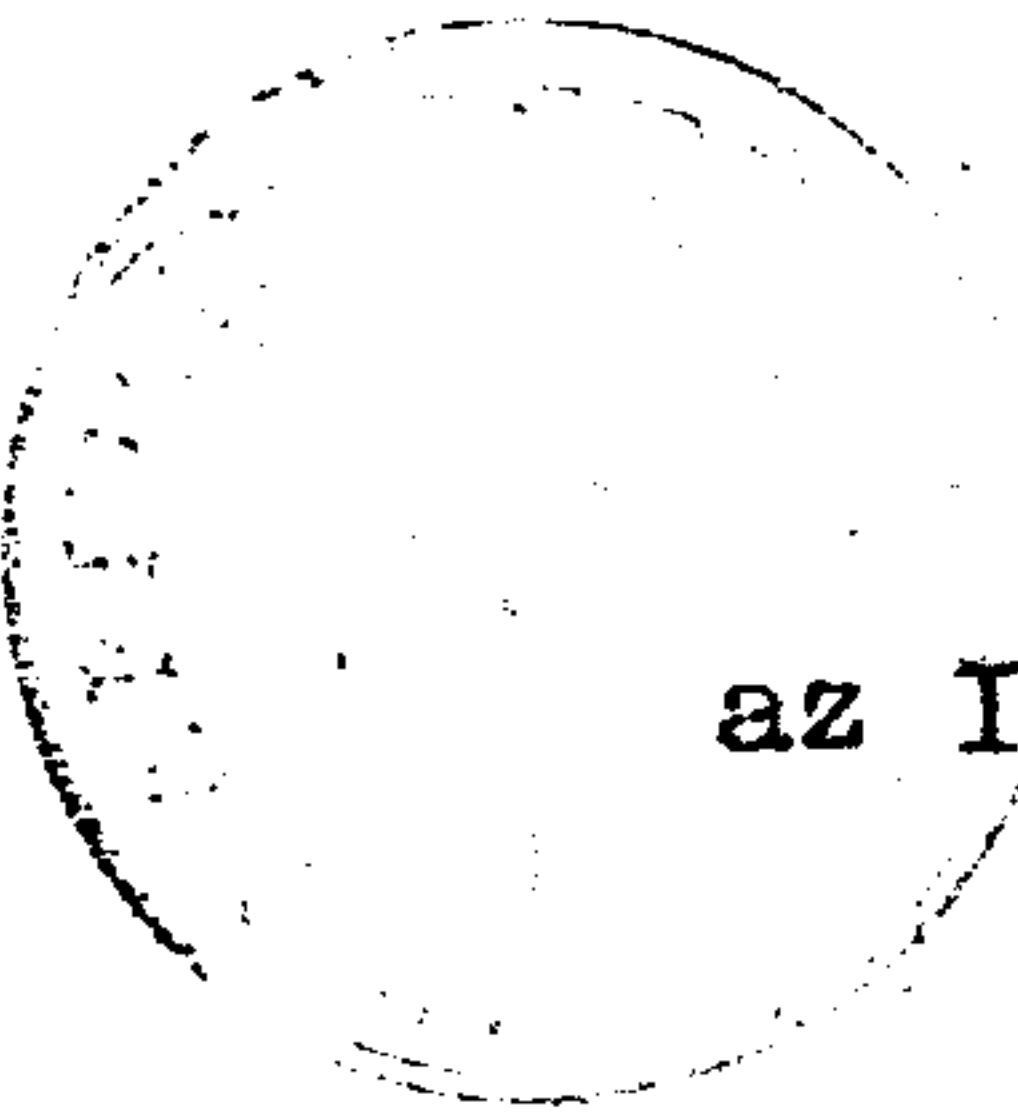
X-1-A-3-a-26-1962-7.d)

dekeltek. Ez utóbbi körülmény egyúttal akadályozza azt is, hogy az ujitási díj %-os kulcsának megállapítása az ujitás jelentőségével arányban állóan történjék.

A fentiektől függetlenül alapvető elv, hogy az ujitási díj alapja az utókalkulált népgazdasági eredmény. Indokolatlan lenne ettől az elvtől eltérni különösen akkor, amikor a megvalósítást követően újabb javaslat folytán az önköltség jelentős mértékben csökken. Ez esetben ugyanis kétszeres ujitási díj kerülne folyósításra.

A tervezett rendelkezésnek megfelelően alakult a gyakorlat az elmúlt évek során a nehézipar területén, s a gyakorlati tapasztalatok kedvezőek. Megítélésem szerint a javasolt rendelkezés elhagyása jelentős és indokolatlan többlet díj kifizetését eredményezné, kérem ezért Elnök Elvtársat, hogy az utasítástervezet hivatkozott rendelkezésével egyetérteni sziveskedjék.

Budapest, 1963. január 11.

Za
Zavadzky Jenő
az Igazgatási Főosztály vezetője

A Nehézipari Minisztérium a vegyipar sajátos helyzetére figyelemmel tartja indokoltnak az általa tervezett szabályozást. Ha ez a sajátos helyzet fenn is forogna, az ebből adódó problémákat nem a törvényesség megsértésével, hanem más módon, pl. az alaprendelet megváltoztatásával kellene megoldani. Alaposan vitatható azonban, hogy a Nehézipari Minisztérium által állított sajátos helyzet egyáltalában indokolja-e a minisztérium által tervezett szabályozást. A minisztérium a sajátos helyzetet abban látja, hogy a vegyipar területén az árjövőahagyás alapját képező önköltséget általában a kísérleti gyártás adatai alapján határozzák meg. E gyártás az ujitó javaslata alapján folyik, amelynek ezáltal az önköltséget lényegében meghatározó szerepe van. Tapasztalatok szerint az üzemszerű gyártás során lényegesen csökken az önköltség, ez azonban már nem az ujitó érdeme. Ezért a minisztérium úgy látja, hogy az általuk tervezett rendelkezés elmaradása az ujitót a minél magasabb önköltséggel való gyártásra ösztönözné. Hivatkozik a minisztérium arra is, hogy általános elv, hogy az ujitási díj alapja az utókalkulált népgazdasági eredmény, márpedig a tervezett szabályozás el nem fogadása ettől az alapelvtől való eltérést jelentene.

A minisztérium érvelését nem tartjuk megalapozottnak. Ha a vegyipar területén az árjövőahagyás alapját képező önköltséget a kísérleti gyártás adatai alapján határozzák is meg, erre - a dolog természeténél fogva - a kísérleti gyártásnak csak egy későbbi szakaszában, akkor kerülhet sor, amikor a kísérleti tapasztalatok már elegendő adatot szolgáltatnak az önköltség reális megállapításához. Ellenkező esetben az ármegállapítás és az árjövőahagyás fiktív tényezők alapján történik, ami ellentétes a vonatkozó jogszabályokkal. Ha viszont az önköltség alkalmas az ármegállapításra, indokolatlan volna ujitási díjalapként el nem fogadni.

Téves az az álláspont, hogy a tervezett szabályozás alkalmas annak megakadályozására, hogy az ujitó indokolatlanul magas önköltségre törekedjen. A minisztérium is az árjövőahagyás alapját képező önköltséget jelöli meg díjazási alapnak mindaddig, amíg a tényleges önköltség azzal azonos. Ezért az ujitó érdeke - a minisztériumi álláspont érvényesülése esetén is - azt kívánná meg, hogy minél magasabb legyen az indulási önköltség és mert az önköltség csökkenése a díjazás összegét csökkentené, az ujitónak egyenesen az volna érdeke, hogy az önköltségcsökkenést megakadályozza. Márpedig, ha az ujitónak olyan fontos szerepe van az önköltség kialakításában, amint azt a minisztérium állítja, az önköltségcsökkenést meg tudná akadályozni, de legalábbis annak folyamatát lassítani lenne képes. Az alaprendelet szerinti szabályozás viszont ösztönzőleg hat abban az irányban, hogy az ujitó további javaslatokkal is csökkentse az önköltséget, mert az ugysem érinti az eredeti javaslata után járó díjazás összegét.

A szocialista erkölcs szempontjából is kifogásolható a minisztériumi tervezet, mely szerint, ha a tényleges önköltség az

árjóváhagyás alapját képező önköltséget meghaladja, a díj csak az alacsonyabb, tehát az árjóváhagyás alapját képező önköltség után jár. Ha azonban a tényleges önköltség a már említett önköltség szintje alá csökken, már nem veszi figyelembe az árjóváhagyás alapját képező önköltséget, hanem a tényleges önköltséget tekinti díjazási alapnak. Az ujitó tehát az önköltség emelkedése esetében több díjat nem kaphatna, viszont csökkenés esetén díjának összege is csökkennék. Véleményünk szerint a mozgalom fejlődését ilyen szabályozás nem szolgálja.

Téves a minisztériumnak az utókalkulált népgazdasági eredmény alapján történő díjazásra való hivatkozása. A minisztérium által állított tétel önmagában igaz, csak a jelen esetre nem alkalmazható. Nem lehet ugyanis az önköltséget népgazdasági eredménynek és ennek megfelelően a tényleges önköltséget utókalkulált népgazdasági eredménynek tekinteni. Hogy az ujitási rendelet is ezt az álláspontot vallja, az kitűnik a díjazásra vonatkozó rendelkezésekből is, amelyek külön szabályozzák a pénzben kifejezhető eredménnyel járó ujitás díjazását és külön az önköltség alapján való díjazást.

A minisztériumi álláspont közvetve ellentétes az ujitási rendelettel is. A rendelet szerint a feleknek szerződést kell kötniök, amelyben az összes szempontok mérlegelése után meg kell állapítaniok a díj összegének, illetőleg a díjazásnak kulcsát. Új cikk esetén a felek bizonyos darabszámot és bizonyos önköltséget figyelembevéve alakítják ki a százalékos kulcsot. Most már, ha bekövetkezett az a népgazdaságilag kívánatos esemény, hogy az önköltség lényegesen csökken, az ujitó lényegesen kevesebb díjazást kapna, amely sem az ujitás népgazdasági jelentőségével, sem az ujitó által kifejtett tevékenységgel, sem az esetleges export, import kihatásokkal nincs arányban. Nyilvánvaló, hogy ez ellentétes volna az ujitási rendelet szellemével, sértené az ujitó közvetlen jogos érdekeit, de közvetve a népgazdaságra is káros volna, mert a mozgalom fejlődésének akadályát képezné.

Kérem Tasnádi elvtárs döntését.

Budapest, 1963. január hó 29-én.

Dr. Pusztai Gyula

/: dr. Pusztai Gyula :/

Nehézipari Minisztérium

Budapest.V.,

Eln.26/1962

Markó u.16.

894/1961.

dr.Krasznay

Utasítástervezet az ujitások és
találmányok népgazdasági eredmé-
nyének méréséről és elszámolásáról.

3.III.9.

Fenti tárgyban értesitem, hogy a tervezet 15.§-ában foglal-
takkal továbbra sem értek egyet az alábbi indokok alapján:

A 16/1961./X.14./P.M.sz.rendelet az árjövahagyás alapját ké-
pező, tehát fix önköltséget veszi új cikket eredményező uji-
tás esetén díjazási alapként. A tervezet ezzel szemben a min-
denkori tényleges, tehát változó önköltséget kívánja alapul
venni. Minthogy a végrehajtási utasítás az alapjogszabállyal
ellentétben nem lehet, törvényességi szempontból kifogásolom
a tervezet szerinti szabályozást.

Cim a vegyipar sajátos helyzetére figyelemmel tartja szüksé-
gesnek a tervezet szerinti szabályozást. Vitatható azonban,
hogy Cim által hivatkozott sajátos helyzet egyáltalán indo-
kolja-e a Minisztérium által tervezett szabályozást. A Mi-
nisztérium a sajátos helyzetet abban látja, hogy a vegyipar
területén az árjövahagyás alapját képező önköltséget általá-
ban a kísérleti gyártás adatai alapján határozzák meg. E gyár-
tás az ujitó javaslata alapján folyik, amelynek ezáltal az
önköltséget lényegében meghatározó szerepe van. Tapasztalatok
szerint azonban az üzemszerű gyártás során lényegesen csökken
az önköltség, ami azonban már nem az ujitó érdeme. Cim sze-
rint ezért a tervezett rendelkezés elmaradása az ujitót a mi-
nél magasabb önköltséggel való gyártásra ösztönözné. Ezt az
érvelést nem tartom kellően megalapozottnak.

Ha a vegyipar területén a már említett önköltséget a kísérle-
ti gyártás alapján határozzák is meg, erre a kísérleti gyár-
tásnak csak egy későbbi szakaszában, akkor kerülhet sor, a-
mikor a kísérleti tapasztalatok az önköltség reális megállá-
pításához már elegendő adatot nyújtanak. Előző esetben az ár-
megállapítás és az árjövahagyás fiktív tényezők alapján tör-
ténne, ami ellentétes a vonatkozó jogszabályokkal. Ha vi-
szont az önköltség alkalmas az ármegállapításra, indokolat-
lan volna ujitási díjalapként el nem fogadni.

Nem értek egyet azzal az indokolással sem, hogy a Miniszté-
rium által tervezett szabályozás alkalmas annak megakadályo-
zására, hogy az ujitó indokolatlanul magas önköltségre töre-
kedjék. A Minisztérium is az árjövahagyás alapját képező ön-
költséget jelöli meg díjazási alapnak mindaddig, amíg a tény-

Magyar Országos
Levélár

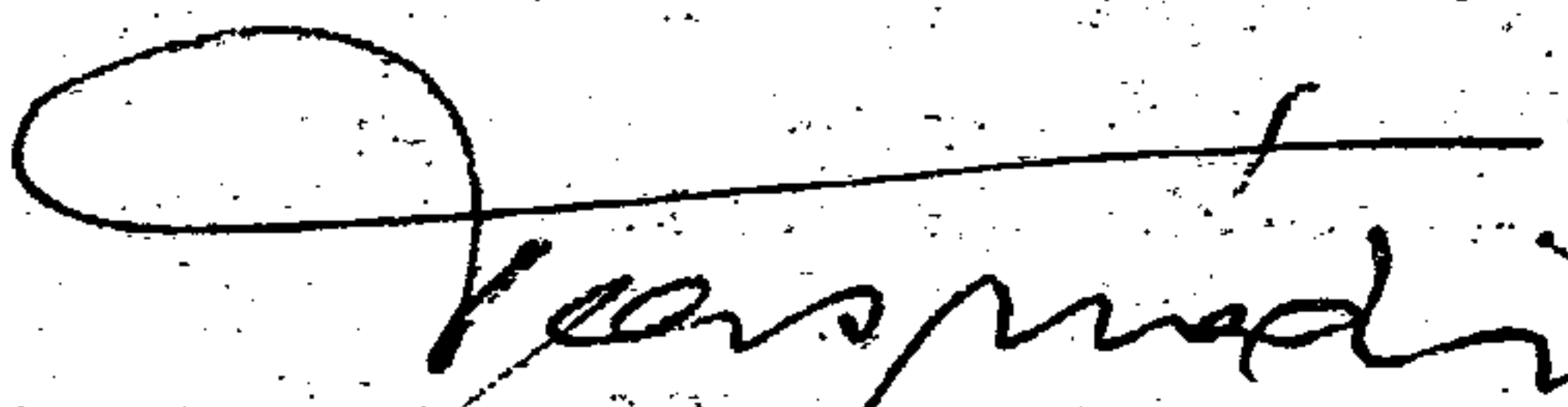
XIX-A-9-a-26-1962 (7.d.)

leges önköltség azzal azonos. Ezért még a Minisztériumi álláspont érvényesülése esetén is az ujtó érdeke azt kívánná meg, hogy minél magasabb legyen az indulási önköltség és mert az önköltség csökkenése a díjazás összegét is csökkentené, az ujtónak egyenesen az volna érdeke, hogy az önköltségcsökkenést akadályozza. Márpedig, ha az ujtónak olyan fontos szerepe van az önköltség kialakításában, miként azt Cim átiratában állítja, az önköltségcsökkenést meg tudná akadályozni, de legalább is annak folyamatát lassítani volna képes. Az alaprendelet szerinti szabályozás viszont ösztönzőleg hat abban az irányban, hogy az ujtó akár további javaslatokkal is csökkentse az önköltséget, mert az az eredeti javaslata után járó díjazás összegének csökkenését nem eredményezi.

Cim álláspontja szerint, ha a tényleges önköltség az árjovahagyás alapját képező önköltséget meghaladja, a díj csak az alacsonyabb, tehát az árjovahagyás alapját képező önköltség után jár. Ha azonban a tényleges önköltség a már említett önköltség szintje alá csökken, Cim már nem veszi figyelembe az árjovahagyás alapját képező önköltséget, hanem a tényleges önköltséget tekinti díjazási alapnak. Az ujtó tehát az önköltség emelkedése esetén több díjat nem kap, viszont az önköltség csökkenése esetében díjazásának összege is csökken. Ilyen szabályozás a mozgalom fejlődését károsan befolyásolja.

A Minisztériumnak a százalékos kulcs megállapításának időpontjában módjában áll értékelnie az összes körülményeket, tehát azt is, hogy az önköltség a későbbiek során általában csökkenni szokott. Az összes körülmények helyes mérlegelése esetén nyilvánvalóan helyesen kerül megállapításra a díjazási kulcs nagysága is, amelynek alapján járó díj a találmány népgazdasági jelentőségével és a feltaláló jogos érdekével arányban áll. A feltaláló érdemét nem csökkenti az a körülmény, hogy az önköltség a gyártás során csökken. Indokolatlan volna ezért őt alacsonyabb díjazásban részesíteni.

Fentiek alapján álláspontomat változatlanul fenntartom.

/: Tasnádi Emil :/
az O.T.H. elnöke